

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Financováno
Evropskou unií

Vytvoření komplexního monitorovacího a evaluačního rámce pro předškolní vzdělávání a péči v České republice

Stručné informace o TSI projektu financovaného EU v České republice

Kontext reformy

Rané dětství nabízí jedinečnou příležitost pro komplexní rozvoj dítěte a vytvoření dobrých základů pro jeho budoucnost. Evropský pilíř sociálních práv uvádí, že všechny děti mají právo na dostupné a kvalitní vzdělávání a péči v raném dětství (Early Childhood Education and Care, ECEC). Právě v prvních letech života dítěte se vytváří základ schopnosti učit se, na který pak celý život navazujeme. Učení je postupný proces. Vybudování pevných základů v raném věku je předpokladem pro rozvoj vyšších kompetencí a budoucí úspěch ve vzdělávání, stejně jako je nezbytné pro zdraví dětí a jejich wellbeing. Předškolní vzdělávání a péče jsou prospěšné pro všechny děti, a zvláště přínosné pro děti ze znevýhodněného

prostředí. Kvalitní předškolní vzdělávání a péče mají totiž obrovský potenciál při překonávání nerovností v raném věku. Pomáhají tím, že předchází vzniku rozdílů v dovednostech dětí, a jsou tak základním nástrojem boje proti sociálním nerovnostem a chudobě. Kvalitní, cenově dostupné a přístupné předškolní vzdělávání a péče rovněž umožňují větší zapojení rodičů na trhu práce.

Navzdory rostoucí poptávce po službách pro nejmenší děti je míra zápisu do služeb předškolního vzdělávání a péče pro děti ve věku 0–3 let v České republice jednou z nejnižších v EU. Pouze 6,8 % (2022) dětí navštěvuje zařízení péče o děti / vzdělávání, čímž Česká republika výrazně zaostává za průměrem EU (35,9 %) a původním Barcelonským cílům (33 %) dohodnutým na úrovni EU. Nedostatečné kapacity zařízení předškolního vzdělávání a péče, nedostatek lokálně dostupných, kvalitních a cenově přijatelných zařízení předškolního vzdělávání a péče (zejména pro děti ve věku 0–3 let) byly identifikovány jako jedny z hlavních příčin nerovností mezi muži a ženami na trhu práce.

Odpovědnost za český systém předškolního vzdělávání a péče je rozdělena mezi Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), které je zodpovědné za dětské skupiny, a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které je zodpovědné za mateřské školy. Dětské skupiny jsou ze zákona určeny pro děti ve věku 6 měsíců–6 let, v praxi je navštěvují především děti mladší 3 let. Pracovníci zajišťující učení, rozvoj a péči o děti v dětských skupinách jsou označováni jako pečující osoby a je po nich vyžadována odborná kvalifikace z oblastí pedagogiky, zdravotnictví nebo sociální péče, nebo profesní kvalifikace chůvy v dětské skupině či profesní kvalifikace vychovatel pro děti do zahájení povinné školní docházky. Od tří let věku má pak dítě právní nárok na místo v mateřské škole. Mateřské školy však mohou přijímat i dvouleté děti, pokud splňují specifické podmínky. Mateřské školy jsou ze zákona určeny pro děti do 6 let a děti v nich plní povinný předškolní rok, což v dětských skupinách není možné. Proces vzdělávání v mateřských školách se řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Učitelé v mateřských školách jsou pedagogičtí pracovníci s minimální kvalifikací na úrovni středního odborného vzdělání.

Za poskytování předškolního vzdělávání ve veřejných mateřských školách jsou odpovědné obce. Ty jsou pak také oprávněny, ale nikoliv povinny, poskytovat služby péče o děti mladší 3 let. Dostupné údaje ukazují, že obce služby péče o děti mladší 3 let často neposkytují a že tyto služby jsou omezené zejména v sociálně znevýhodněných lokalitách, což přispívá k udržování chudoby, sociálního vyloučení a nízké účasti žen na trhu práce.

Zatímco se kapacity služeb předškolního vzdělávání a péče pro děti ve věku 0–3 let postupně zvyšují, mimo jiné prostřednictvím financování z Národního plánu obnovy

a Evropského sociálního fondu+, účinný monitorovací a evaluační rámec, který by poskytoval údaje o přístupu k těmto službám a jejich kvalitě, chybí. MŠMT má zaveden monitorovací a evaluační systém pro mateřské školy a údaje o předškolním vzdělávání pro příslušnou věkovou skupinu jsou začleněny do národního informačního systému pro řízení vzdělávání. Rozdělení odpovědnosti za systém předškolního vzdělávání a péče mezi MPSV a MŠMT představuje výzvu při vytváření komplexního a integrovaného systému monitorování a evaluace, který by propojil oba systémy (pro děti do 3 let a pro děti ve věku 3–6 let) a umožnil tak strategické plánování v oblasti předškolního vzdělávání a péče, hladký přechod dětí mezi službami předškolního vzdělávání a péče a konzistentnost kvality a přístupů v rámci všech služeb s cílem zajistit kontinuitu předškolního vzdělávání a péče o malé děti (0–6 let) v České republice.

Předpokládaný dopad a výsledky projektu

Evropská komise podporuje tuto plánovanou reformu na žádost českých úřadů, a to prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu EU (Technical Support Instrument, TSI). V rámci dvouletého projektu, který byl zahájen v září 2023, bude Česká republika využívat nástroje technické podpory ke zvýšení kvality a rovného přístupu k předškolnímu vzdělávání a péči, zejména pokud jde o služby pro děti ve věku 0–3 let. Toho bude dosaženo jednak vytvořením komplexního systému monitorování a evaluace a dále pak poskytováním podpory obcím při rozšiřování přístupu ke službám předškolního vzdělávání a péče a zvyšování jejich kvality, a to i pro ty nejzranitelnější skupiny dětí. Což následně přispěje k lepší dostupnosti a kvalitě služeb předškolního vzdělávání a péče v České republice celkově. Specifických cílů tohoto TSI projektu bude dosaženo prostřednictvím následujících výsledků:

Výsledek 1:

České úřady získají komplexní přehled o současném stavu, fungování a mezerách v oblasti monitorování a evaluace předškolního vzdělávání a péče.

Výsledek 2:

České úřady budou mít k dispozici efektivní a komplexní monitorovací a evaluační systém pro předškolní vzdělávání a péči (pro děti ve věku 0–6 let) se zaměřením jak na zlepšování kvality, tak na zvyšování dostupnosti služeb, který byl vytvořen společně se všemi příslušnými institucemi a zúčastněnými stranami a schválen Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Výsledek 3:

České úřady mají k dispozici specifické nástroje na propagaci a podporu rozšiřování služeb předškolního vzdělávání a péče v obcích, včetně komunikace, strategického plánování, financování a zajišťování kvality předškolního vzdělávání a péče na místní úrovni.

Klíčové výstupy

K dosažení výše uvedených výsledků pak přispějí následující výstupy:

- Úvodní zpráva o projektu a zahajovací setkání.
- Mapování nabídky a poptávky po formálních a neformálních službách předškolního vzdělávání a péče.
- Zpráva o současném systému a praxi monitorování a evaluace předškolního vzdělávání a péče v České republice.
- Zpráva o evropských příkladech dobré praxe v oblasti monitorování a evaluace předškolního vzdělávání a péče a decentralizace.
- Souhrnná doporučení, která budou sloužit jako podklad pro Monitorovací a evaluační rámec pro předškolní vzdělávání a péči (služby pro děti ve věku 0–3 roky) a návrh komplexního integrovaného rámce pro monitorování a evaluaci (služby pro děti ve věku 0–6 let), včetně doporučení pro připravovanou Konceptci předškolní péče.
- Monitorovací a evaluační rámec pro předškolní vzdělávání a péči (dětské skupiny pro děti ve věku 0–3 roky).
- Návrh komplexního integrovaného rámce pro monitorování a evaluaci předškolního vzdělávání a péče (dětí ve věku 0–6 let).
- Metodické materiály pro vytvoření integrovaných datových systémů a vyhodnocovacích postupů.
- Soubor nástrojů pro obce na podporu rozšiřování místních služeb předškolního vzdělávání a péče.
- Konceptce komunikační strategie zaměřená na význam kvalitního předškolního vzdělávání a péče.
- Závěrečná souhrnná zpráva s dalšími kroky a doporučeními.

Partnerství v rámci projektu

Tento dvouletý projekt je financován Evropskou unií prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu (TSI).

Technickou podporu poskytuje ECD sekce regionální kanceláře UNICEF pro Evropu a Střední Asii a kanceláře UNICEF na podporu řešení uprchlické situace v České republice ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Evropské komise pro podporu strukturálních reforem (DG REFORM).

Za české úřady projekt vede Ministerstvo práce a sociálních věcí v úzkém partnerství s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.